

TEKNİK ELEMANLAR VE DEMOKRASİ MÜCADELESİ

Teknik Elemanlar Kurultayı'nda yapılan konuşma, 7 Haziran 1975.

1975 yılının bu Haziran ayında çeşitli teknik elemanlar kuruluşlarının tek gündem maddesi yaptıkları sendikalaşma konusunu görüşüp tartışmak üzere toplanmaları -bu olay kendi başına- Türkiye'de demokrasi sorununun ne noktada bulunduğu anlamalı bir göstergesidir. Teknik elemanların, memurların sendikalaşma hak ve özgürlüğünden yoksun bırakıldığı bir politik rejim, ne menem bir demokrasidir? Bu soru, demokrasiyi bir demagoji konusu yapmıyan her samimi demokrasi yanlısının üzerinde ciddiyetle düşünmesi gereken bir sorudur. Türkiye'nin ağır aksak gelişen demokratikleşme sürecinde dahi bugün artık memur ve teknik eleman sendikalarının toplu sözleşme ve grev haklarına sahip olmaları beklenirdi. Oysa, bunlardan yoksun, güdük sendikalaşma hakkı bile geri alınmıştır; bunun için de bugün yeniden sendikalaşma konusu gündeme alınıyor, bu hakkın kazanılması mücadelesine girişiliyor.

Türkiye'nin bugün siyaset ve hukuk yapısı 1971 öncesinde olduğundan da daha geriletilmiş bir çizgidedir. Anayasa ve bir kısım yasalar değiştirilerek zaten kısıtlı olan demokratik hak ve özgürlükler büsbütün sınırlanmış, engellenmiştir. Siyasal ve sosyal hayatta baskılar büsbütün şiddetlenmiştir. 1971'den az önce başlatılan faili meçhul cinayetler sürüp gitmektedir. Bunlar adi zabıta vakası sayılacak cinayetler değildir, siyasi cinayetlerdir ve egemen sınıf burjuvazi ve iktidarları, sorunlara çözüm getirmede ve ülkeyi yönetmede sıkıştıkça bu çeşit cinayetleri doğrudan siyasi kişilere de sıçratarak sürdürmek isteyebilirler. Yine acı bir gerçektir ki, Anadolu şehir ve kasabalarında öğretmenler, ilerici aydınlar, sosyalistler için can güvenliği kalmamıştır. 141. ve 142. maddeler, şimdi, hukuk anlayışına aykırı bu faşist maddelerin uygulanma tarihinde bile görülmemiş bir biçimde yorumlanıp uygulanmakta; aklın, mantığın, hukukun kabul etmeyeceği ağır mahkûmiyetler verilmektedir. Bu maddelerde öngörülen en ağır ceza on beş yıl olduğu halde, bu yeni yorum ve uygulama ile bu maddelere dayanarak yazı yazmaktan başka bir suçu olmıyan insanlar -fikir özgürlüğünün Anayasa güvencesinde olduğu bir durumda yazı yazmak suç olur mu, o da bir başka mesele- evet, yazı yazmaktan başka suçu olmıyan insanlar 35 yıl hapis cezasına çarptırılmaktadırlar. Anayasa'nın demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları saydığı parti mahalli örgütlerine komando ve polis baskını yapılabilmektedir.

Ve nihayet dört ilimizde sıkıyönetim ardı ardına yenilenip uzatılmaktadır. Bu konuda ilginç ve önemli olan bir nokta da sıkıyönetimin dayandırıldığı gerekçenin değiştirilmiş olmasıdır. Bilindiği gibi Sıkıyönetim Kıbrıs olayı dolayısıyla savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi sonucu ilân edilmiştir. Böyle bir gerekçeyle bir kere ilân edildikten sonra, birer aylık uzatmalar ancak aynı gerekçeye dayandı-

rılarak yapılabilir. Belli bir gerekçe ile ilân edilmiş sıkıyönetimin, yeni bir gerekçe ileri sürülerek uzatılması istenemez ve uzatılamaz; bu Anayasa'ya aykırıdır. Ayrıca ileri sürülen yeni gerekçe içte anarşik olaylar iddiasına dayandırılmaktadır. Anayasanın sıkıyönetime ilişkin 124. maddesinde böyle bir gerekçenin sözü geçmemektedir. Bu bakımdan da sıkıyönetimin uzatılması Anayasa'ya aykırıdır. Bir de şu var: hükümet, sıkıyönetimin uzatılması için iç güvenlik gerekçesini ileri sürmekle, sıkıyönetimi içte bir baskı aracı olarak kullanmak istediğini ve kullandığını itiraf etmiş olmaktadır.

Gerçekten de sıkıyönetim uygulamaları bu yönde olmuştur. Yayınlar, tiyatro oyunları, toplantılar yasaklanabilmekte, kapatılabilmektedir. Grevler de kısıtlamalara, engellemelere bağımlıdır. Örneğin, grev yapılan bir fabrikada işverenin mallarını dışarıya çıkartarak satışlarını sürdürmesine, stoklarını eritmesine müsaade olunabilmektedir. Bu da, tabii ki, grevin etkinliğini büyük ölçüde kırmaktadır. Toplu sözleşme görüşmelerine sıkıyönetim yetkililerinin arabulma gerekçesiyle müdahaleleri, işçi taleplerinin azaltılması, işverene daha uygun bir sözleşmenin yapılması sonucunu vermektedir. Sıkıyönetimin sürdürüldüğü dört ilimizin, ülkemizin sanayi bölgeleri arasında bulunuşu dikkat çekicidir.

Memurlardan, teknik elemanlardan sendikalaşma hakkının geri alınışı, son yıllarda Türkiye'de demokratik ortamın genel geriletilişinin bir parçasıdır. Sorunu en genel çerçeve içinde ve geriletilmeye çalışılan demokratikleşme süreci açısından görmek ve ele almak gerekir. Sendikalaşma, ve giderek toplu sözleşme ve grev haklarını elde etmek için verdiğiniz ve vereceğiniz mücadele Türkiye'de demokrasi mücadelesinin bütününden ayrılmaz bir unsurudur. Bunun için, sendikalaşma hakkı mücadelesinin birbirine bağılı olmakla beraber yine de birbirinden ayrı iki yanı vardır: Birincisi, meslek kuruluşları olarak kendi meslek topluluklarınızın haklarını, çıkarlarını savunmak ve elde etmek. Bu, meslek kuruluşlarının vazgeçilmez, ihmal dahi edilmez birinci görevidir, meslek kuruluşlarının varlığının özgün nedeni, gerekçesidir. Bu görevi ihmal eden, güçsüz olur, biçimsel bir örgüt olmaktan ileri gidemez. İkincisi, meslekî hak ve özgürlüklerin elde edilmesi ve geliştirilmesi bütünüyle demokratik ortamın durumuna, demokratikleşme sürecinin ilerlemesine bağılı olduğundan, meslek kuruluşu ülkenin politik koşulları ve gidişiyle de ilgilenmek ve bu alanda da tavır almak, tavrını belli etmek, genel demokrasi mücadelesine katılmak durumundadır. Meslek kuruluşunun, sadece, kendi topluluğunun hak ve çıkarları için bir politik baskı unsuru olması yetmez. Genel demokratikleşme sürecine ve mücadelesine katılması şarttır. Ekonomik, sosyal, kültürel, tüm sorunların çözümü son tahlilde politik iktidar sorununa ilişkindir. Çağımızda toplumlar gittikçe bunun bilincindedir ve toplumların tüm katları, kesimleri değişik ölçülerde de olsa politize olmuş, siyasallaşmıştır. Bu hal normaldir, olumlu bir gelişmenin belirtisidir.

İktidar sorunu söz konusu olduğunda da, hemen sosyal sınıf sorunu ortaya çıkar. Doğru bir politik tavır alabilmek için sınıf konumunu doğru saptamak gerekir. Günümüzde teknik elemanlar, uzman kadrolar gittikçe işçi sınıfı içinde yer almaktadır. Bilimsel ve teknolojik devrim sonucu bilim doğrudan bir üretim gücü haline gelmekte ve teknik uzman elemanların büyük bir kısmı hizmet kesiminden çıkıp doğrudan üretim sürecinde yer almaktadır. Ayrıca, hizmet sektöründeki yeni çalış-

ma şartları, örgütleniş biçimleri ve ücret durumu bu sektörde çalışanları da sosyal konumları ve yaşam düzeyleri itibarıyla işçi sınıfa yaklaştırmaktadır. Bunun için, teknik eleman ve uzman kadroların oluşturduğu toplum katmanının ve onun meslek kuruluşlarının doğru politik tavrı ve eylemi işçi sınıfının sosyalist hareketi, partisi doğrultusunda olmalıdır.

Bir başka açıdan da bu gereklidir. Tüm sorunlara, mevcut düzen çerçevesinde ve bunun sonucu olarak da kısa vadeli açıdan bakıp çözüm aranabilir. Bugünkü düzen sürdürüldüğü bu yapılır ve yapılmalıdır. Ama bir de sorunlara kalıcı, temel çözümler aramak ve bulmak işi vardır. Bu ise köklü dönüşümlerle toplum yapısını değiştirmeyi gerektirir. Böyle bir değişim ise iktidarın sınıf içeriğinin, dayanağının değiştirilmesiyle mümkündür. Bu değişmeyi gerçekleştirecek olan güç işçi ve müttefiki emekçi sınıflardır. Tüm kol ve kafa emekçilerinin kurtuluşu sosyalizmedir. Meslek toplulukları ve kuruluşları kendi dar mesleki sorunları açısından dahi -bu sorunları nihaî, kaba çözümlere erdştirebilmek için- işçi sınıfının sosyalist hareketine omuz vermek durumundadır.

Türkiye'nin bugün, politik ve hukuk yapıyla, 1971 öncesinden daha geride olduğunu söyledim. Bu bizi karamsarlığa düşürmemelidir. Türkiye'nin genel tablosu karanlık değildir. Politik durum ve yasalar açısından gerileme vardır da, toplumsal yapının değişmesi ve gelişmesi açısından yoktur; bu açıdan Türkiye 1971 öncesinden daha ileri bir çizgidedir. 1971 sonrasının olağanüstü denilen döneminden işçi sınıfı ve emekçi kitleler daha bilinçli, daha dirençli çıkmıştır. Demokrasinin güvencesi ve geleceğin umudu bundadır. Bağımsızlığın ve demokrasinin güvencesi ve umudu da bundadır. Burjuvazinin ve burjuva iktidarlarının tüm faşizan baskı ve terörüne karşı ülkenin demokratikleşme ve bağımsızlaşma sürecini ilerletmek mümkündür. Geri bir kapitalizmin egemen sınıfı olarak Türkiye burjuvazisi, Batı'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin burjuvazisi gibi güçlü değildir. Şüphesiz, bizde burjuvazinin ardında emperyalizm vardır, girdiği ülkelerde halk kitlelerinin demokratik özgürlüklerinin can düşmanı emperyalizm. Ama emperyalizm de yenilmez değildir. Sınıf güçleri dengesinin işçi ve emekçi kitlelerden yana oluşan, objektif değişimi bilinçli örgütsel çalışmalarla güçlendirilirse, işçi sınıfı ve emekçi kitleler etkin politik bir güç haline gelirse emperyalizm ve faşist eğilimler ve özelemler geriler, toplum tam bağımsızlık, demokrasi yoluna girer, sosyalizme yönelir. Bu amaçla elbirliği, eylem birliği. Günün sloganı budur.

“Yolumuz Açık Olsun” broşürü, Ağustos 1975